

WYCIĄG Z PROTOKOŁU

Dnia 8 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Stanisław Stankiewicz (sprawozdawca)

Protokolant Dominika Izdebska

Przy udziale Prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie Tomasza Kamińskiego

[...]

Sąd Najwyższy postanowił:

na podstawie art. 22 § 1 k.p.k. zawiesić postępowanie w przedmiotowej sprawie kasacyjnej o sygn. akt I KK 230/24 - do czasu rozstrzygnięcia przez skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego zagadnienia prawnego w sprawie o sygn. akt II ZZP 1/24, przedstawionego we wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

UZASADNIENIE

Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Zastępca Prokuratora Generalnego złożył kasację od postanowienia Sądu Najwyższego Izby Karnej z dnia 7 maja 2024 r., sygn. akt I KZ 8/24, w przedmiocie zażalenia prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Katowicach na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 23 września 2023 r., sygn. akt So 19/22, o umorzeniu postępowania.

Na podstawie art. 519 k.p.k. i art. 521 § 1 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 10 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (t.j. Dz.U.2023.102) Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Zastępca Prokuratora Generalnego zaskarżył powyższe postanowienie w całości, na niekorzyść oskarżonych M. H., M. N., K. J. oraz W. K., zaś na podstawie art. 518 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k., art. 523 § 1 k.p.k. i art. 526 § 1 k.p.k., orzeczeniu temu zarzucił: „rażące i mające wpływ na treść zapadłego rozstrzygnięcia naruszenie prawa procesowego w rozumieniu art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 98 k.p.k. polegające na zaniechaniu należytego rozpoznania zażalenia złożonego przez prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wskazującego, że wyjednanie zgody Sądu Dyscyplinarnego na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej niezbędne jest jedynie wobec sędziów i prokuratorów sprawujących swój urząd lub pozostających w stanie spoczynku, a uzyskanie takiej zgody nie jest wymagane wobec osób, które nie sprawują urzędu sędziego lub prokuratora z uwagi na rozwiązanie lub wygaśnięcie stosunku służbowego albo nie korzystają ze stanu spoczynku przysługującego sędziom i prokuratorom po zakończeniu służby, co w konsekwencji doprowadziło do utrzymania w mocy postanowienia Sądu I instancji zapadłego z obrazą prawa procesowego, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. przez wyrażenie błędnego poglądu prawnego, iż sędzia jak również prokurator, w tym sędzia wojskowy, objęty jest immunitetem określonym w przepisie art. 181 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, skonkretyzowanym w ustawach ustrojowych sądownictwa, również wtedy, kiedy kwestia pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej, za czyny popełnione w czasie sprawowania urzędu, aktualizuje się już po zakończeniu tego okresu i to niezależnie od późniejszego statusu tego sędziego, w szczególności od zachowania, bądź też nie, statusu sędziego w stanie spoczynku, podczas gdy prawidłowe zdekodowanie norm prawnych wyrażonych w art. 30 ust. 1 i art. 32 § 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. prawo o ustroju sądów wojskowych w zw. z art. 80 i art. 68 § 1 - 3 ustawy z dnia ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. prawo o ustroju sądów powszechnych oraz art. 135 § 1 w zw. z art. 93 § 1 - 6 i art. 127 § 1 ustawy prawo o prokuraturze winno prowadzić do stwierdzenia, że wyjednanie zgody na

pociągnięcia do odpowiedzialności karnej niezbędne jest jedynie wobec sędziów i prokuratorów sprawujących swój urząd lub pozostających w stanie spoczynku, na skutek czego nie uwzględniono złożonego zażalenia i utrzymano w mocy postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu sygn. So 19/22 umarzające postępowanie karne wobec M. H. i M. N., K. J. i W. K.”.

W związku z ujawnionymi rozbieżnościami w orzecznictwie Sądu Najwyższego, sądów powszechnych i sądów wojskowych w zakresie dotyczącym wykładni prawa m.in. powyższych przepisów, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, na podstawie art. 83 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 622), skierował w dniu 8 sierpnia 2024 r. do Sądu Najwyższego Izby Odpowiedzialności Zawodowej, wniosek o rozstrzygnięcie przez skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego następującego zagadnienia prawnego:

„czy warunkiem obowiązywania immunitetu formalnego jest posiadanie statusu sędziego albo prokuratora, który nabywa się z momentem doręczenia zawiadomienia o powołaniu i który ustaje z chwilą wygaśnięcia stosunku służbowego, czy też sędzia lub prokurator zachowuje immunitet formalny także wtedy, kiedy kwestia pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej za czyny objęte zarzutami oskarżenia przypadające na czas sprawowania urzędu, aktualizuje się już po zakończeniu tego okresu, niezależnie od późniejszego statusu tego sędziego lub prokuratora”.

Powyższe pytanie prawne zostało zarejestrowane pod sygn. II ZZP 1/24. Mając zatem na uwadze potrzebę zapewnienia jednolitej wykładni przepisów prawa, których doniosłość ma zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie kasacyjnej, przedmiotowe postępowanie należało w oparciu o treść art. 22 § 1 k.p.k. zawiesić. Zgodnie z tym przepisem, postępowanie zawiesza się, jeżeli zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania, na czas trwania przeszkody. Za taką uznaje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego wszczęcie procedur związanych ze zwróceniem się przez sąd z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego lub z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. postanowienie SN (7) z 14 października 2015 r., I KZP 10/15; postanowienie SN z 14 kwietnia 2021 r., I NWW 12/21). Analogicznie należy podejść do sytuacji, w której uruchomiona została procedura z

art. 83 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym (zob. postanowienie SN z 4 października 2023 r., V KK 76/23). Przepis art. 22 § 1 k.p.k., choć normuje wyjątek od zasady prowadzenia postępowania karnego bez nieuzasadnionej zwłoki, to służy także realizacji zasady trafnej reakcji karnej, której jednym z elementów jest jednolitość stosowania prawa, u podstaw której leży jednolita wykładnia prawa. W realiach procesowych niniejszej sprawy długotrwałość przeszkody procesowej materializuje się w potrzebie usunięcia przedstawionych we wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego rozbieżności w wykładni prawa, występującej w orzecznictwie Sądu Najwyższego, sądów powszechnych i sądów wojskowych w zakresie dotyczącym wskazanego zagadnienia prawnego. Długotrwałość tego stanu limitowana jest terminem posiedzenia Sądu Najwyższego w sprawie II ZZP 1/24, które jedynie wstępnie zaplanowane zostało na dzień 15 października 2025 r. Termin ten nie jest jeszcze formalnie określony. Finalne rozstrzygnięcie sprawy II ZZP 1/24 nie jest więc możliwe do jednoznacznego ustalenia.

Zważywszy zatem na wagę rozstrzygnięcia powyższego zagadnienia prawnego dla wydania ostatecznego orzeczenia w niniejszej sprawie kasacyjnej, należało postanowić jak na wstępie.

[PŁ]

[a.ł]